

N:o 53.

Ank. till Riksd. Kansli d. 2 April 1869, kl. 2 e. m.

Memorial, angående äskad godtgörelse till Statskontoret för icke ersatta förskott till utgifter för folkundervisningen.

(R. A.)

På sätt 181 och 182 §§ af det vid 1859 och 1860 års riksdag för Riksgälds-kontoret utfärdade reglemente innehålla, beslutade Rikets då församlade Ständer, dels att hvad som icke redan utbekommit utaf de till folkundervisningens befrämjande under nästföregångna riksdag anslagna medel, hvilken återstod vid slutet af September månad 1860 uppgick till 506,182 R:dr 82 öre, skulle fortfarande intill 1861 års slut, i mån af behof, till Kongl. Maj:ts disposition för dermed angifna ändamål af Riksgälds-kontoret tillhandahållas, dels att jemväl under den då tillstundande statsregleringsperioden, omfattande åren 1861, 1862 och 1863, halfva beloppet af den personliga skyddsafgiften, utgörande omkring 260,000 R:dr årligen, och således för tre år 780,000 R:dr, skulle för folkundervisningens befrämjande anvisas och efter nedanstående fördelning likaledes, i mån af behof, från Riksgälds-kontoret utbetalas i den ordning och på det sätt Kongl. Maj:t behagade föreskrifva, nemligen:

1:o) till understöd för högre folkskolor	12,000 R:dr,
2:o) till seminarierna	45,000 "
3:o) till understöd för seminarie-elever	20,000 "
4:o) till förbättrande och tillhandahållande af undervisningsmateriel samt till understöd för utgifvande af lämpliga läseböcker, kartor m. m.	10,000 "
5:o) till arfvoden och resekostnader för skolinspektörer	17,000 "
6:o) till löneförbättring åt folkskolelärare	80,000 "
samt 7:o) till folkskoleväsendets utveckling och förbättring, enligt derför angifna grunder	75,000 "

Riksmynt 259,000 R:dr.

Vid den nästpåföljande 1862—1863 års riksdag förordnade Rikets Ständer, enligt hvad 125 § i det vid samma riksdag för Riksgälds-kontoret utfärdade reglemente innehåller, att de besparingar, som uppkomme å ofvan uppgifna för åren 1861, 1862 och 1863 beviljade anslag till folkundervisningens befrämjande, finge af Kongl. Maj:t för denna undervisning tillhörande föremål användas och blef den slutliga besparing, hvilken under då löpande statsregleringsperioden 1861—1863 derefter kunde uppkomma, anvisad till förstärkning af den i Riksgälds-kontoret inestående allmänna fonden för folkskolelärares pensionerande.

Sedan Kongl. Maj:t derefter genom nådig Proposition (N:o 49) till Rikets Ständer vid 1865—1866 års riksdag, i anledning af ett utaf särskilda komiterade uppgjortt förslag till grunder för folkskolelärares pensionering, med tillkännagifvande att det nya bidrag af Staten, som utöfver kommunernas egna bidrag skulle erfordras, för att efter dessa grunder upprätthålla folkskolelärares pensionering, motsvarade ett årligt anslag af 30,000 R:dr, äskat att Rikets Ständer måtte medgifva, att såväl den i Riksgälds-kontoret ännu inestående delen af den för dessa lärares pensionering afsedda fond, 101,940 R:dr, som äfven de till understöd för pensionsinrättningarne i Linköpings och Hernösands stift anvisade 18,060 R:dr, finge för folkskolelärares pensionering enligt dessa uppgifna grunder användas, samt att Rikets Ständer för pensioneringens upprätthållande måtte anvisa ett årligt anslag på ordinarie stat af 30,000 R:dr, blef, genom bifall till Stats-Utskottets i anledning deraf under den 22 Maj 1866 afgifna Utlåtande (N:o 104), denna nådiga framställning af Rikets Ständer bifallen.

Då derefter hos Stats-Utskottet vid 1865—1866 års riksdag uppstod fråga om afskrifning af de vid 1859—1860 års riksdag till folkundervisningens befrämjande för åren 1861—1863 uppkomna besparingar, helst någon framställning om användandet af större eller mindre del deraf för folkskolelärares pensionering icke uti förenämnde nådiga Proposition förekom, anmäldes hos Utskottet en från Chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet aflåten skrifvelse, deri bemålde Herr Departements-chef tillkännagaf att, efter hans uppfattning, den slutliga besparingen å nu ifrågavarande anslag till folkundervisningen borde vara för folkskolelärares pensionsinrättning disponibel, utan att någon förnyad framställning om denna slutliga besparings användande vid den Kongl. Propositionens afgifvande ansetts behöflig. På grund af denna framställning och sedan det blifvit upplyst, att uti ofvanbemålde komiterades förslag, som legat till grund för Kongl. Maj:ts förenämnda nådiga Proposition, antagits att utaf ifrågavarande besparingar, hvilka sammanräknade uppgingo till 151,413 R:dr 72 öre, ett belopp af 78,060 R:dr skulle komma pensionsfonden till godo, för att med inberäkning af det i Riksgälds-kontoret inestående beloppet, jemte de till understöd för pensionsinrättningarne i Linköping och Hernösand förut anvisade 18,060 R:dr med derå behållna räntevinster, bilda en grundfond af 200,000 R:dr, men att deremot återstoden af oftanämnda besparingar icke vore för pensionsfonden behöflig, hemställde Stats-Utskottet uti sitt under N:o 125 afgifna och af Rikets Ständer bifallna Memo-

rial, att ett belopp af 78,060 R:dr af den slutliga besparing, hvilken uppkommit å de under 1859 och 1860 års riksdag till folkundervisningens befrämjande för åren 1861, 1862 och 1863 anvisade medel, finge till den i Riksgälds-kontoret afsatta fond för folkskolelärares pensionerande öfverflyttas, för att på enahanda sätt, som fondens öfriga tillgångar användas och disponeras; hvaremot återstoden af berörda besparing borde, såsom en för andra ändamål disponibel tillgång, Riksgälds-kontoret tillgodokomma samt alltså ur dess räkenskaper afföras. På grund af hvad Rikets Ständer sålunda förordnat, blef det återstående anslagsbeloppet, 73,653 R:dr 72 öre, uti Riksgälds-kontorets hufvudbok för år 1866 afskrifvet.

Enligt hvad Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, uti skrifvelse af den 4 sistlidne Mars, hos Stats-Utskottet tillkännagifvit, hafva Fullmäktige från Chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet fått emottaga en, på Kongl. Maj:ts befallning, den 12 förutgångna Februari aflåten skrifvelse, af innehåll, att Kongl. Statskontoret uti underdånig skrifvelse af den 30 sistlidne December anmält, att dels, i anledning af meddelad nådig föreskrift, att utbetalningen af anslagen för folkundervisningen borde förskottsvis bestridas af länsstyrelserna, hvilka hade att därför begära ersättning hos Statskontoret, som då egde att från Riksgälds-kontoret requirera erforderliga medel, dels ock till följd af åtskilliga församlingars ofta långvariga dröjsmål med företeende af intyg om fullgörande af de vilkor, som för tillgodonjutandet af vissa anslag voro stadgade, inträffat, att Statskontorets requisitioner å ersättning för utgifna folkundervisningsanslag, hvilka requisitioner, då Statskontorets penningetillgång sådant medgifvit, endast expedierats en gång hvarje år och då omfattat alla under nästföregångna året från Statskontoret i sådant hänseende utbetalda belopp, upptagit utgiftsposter, som ursprungligen afsett en sedan flera år tillbaka förfluten tid. Så länge dessa anslag i allmänhet fortfarande voro ställda till Kongl. Maj:ts disposition hade häraf icke uppkommit några olägenheter; men sedan, jemlikt Rikets Ständers ofvan omförmälda beslut vid 1865 och 1866 års riksdag, Fullmäktige erhållit föreskrift att utaf den slutliga besparingen å de vid 1859 och 1860 års riksdag till folkundervisningens befrämjande för åren 1861, 1862 och 1863 anvisade medel dels till folkskolelärares pensioneringsfond öfverflytta det förut uppgifna beloppet 78,060 R:dr, dels ur räkenskaperna afföra återstoden, så hade häraf blifvit en följd, att de summor, hvilka sedermera, på grund af derom aflåtna nådiga Bref, blifvit från Riksgälds-kontoret requirerade till ersättande af hvad Statskontoret till bestridande af folkundervisningsanslagen för 1863 och föregående år förskjutit, måst, enligt hvad Fullmäktige uti skrifvelse den 30 April 1868 Statskontoret meddelat, utbetalas af de medel, som å Riksgälds-kontoret anvisats till enahanda anslag för de påföljande tre åren 1864, 1865 och 1866, och att genom dessa utbetalningar sistnämnda tre års folkundervisningsanslag blifvit för derå anvisade utgifter otillräckliga, så att, enligt hvad Fullmäktige dels under nyssnämnda dag, dels uti skrifvelse den 10 sistlidne September gifvit Statskontoret tillkänna, tillgång saknades till Statskontorets godtgörande

för de å bifogade förteckning upptagna förskott, tillsammans utgörande 67,344 R:dr 33 öre; och hade Statskontoret, i anledning häraf, gjort underdånig framställning om beredande af godtgörelse åt Statskontoret för de sålunda ännu oersatta förskotten. Vid föredragning af detta ärende hade Kongl. Maj:t, då af berörde framställning befunnits, att de medel, som Rikets Ständer anslagit till folkundervisningens befrämjande, icke blifvit för ändamålet tillgängliga till de belopp, som Kongl. Maj:t, på grund af gällande bestämmelser rörande statsregleringen, i nåder anvisat, och den till följd häraf saknade tillgång till godtgörande af Statskontorets anmälda förskott å 67,344 R:dr 33 öre ej heller kunde beredas å de till Kongl. Maj:ts förfogande ställda medel, anbefallt Chefen för Ecklesiastik-departementet, att sådant Fullmäktige meddela för den åtgärd, som till beredande af godtgörelse åt Statskontoret kunde på Fullmäktige ankomma; och hade Fullmäktige, som till följd af ofvan omförmälda förhållanden funnit sig icke ega rätt att låta utaf de under Fullmäktiges förvaltning ställda medel utbetala det för ersättandet af dessa förskott erforderliga belopp, ansett sig icke tillkomma att vidtaga någon annan åtgärd för beredandet af omnämnda godtgörelse, än att meddela Stats-Utskottet kännedom om det af Fullmäktige angående denna ersättningsfråga emottagna Bref.

Då, enligt hvad sålunda blifvit ådagalagdt, de å Riksgälds-kontoret till folkundervisningens befrämjande anvisade medel, till följd af ofvan omförmälda förhållanden, icke lemnat tillgång till godtgörande af ifrågavarande utaf Statskontoret förskottsvis verkställda utbetalningar, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte, till ersättande af de utaf Statskontoret intill den 1 September 1868 förskottsvis bestridda utgifter för folkundervisningen i riket för åren 1864, 1865 och 1866, till Kongl. Maj:ts disposition anvisa en summa af Sextiosjutusen trehundrafyra Riksdaler 33 öre, att under innevarande år, uppå skeende requisition, från Riksgälds-kontoret utbetalas.

Stockholm den 2 April 1869.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Summarisk uppgift på af Kongl. Statskontoret under titel: Förskott för folkundervisningen i riket intill den 1 sistlidne September anordnade belopp, för hvilka ersättning ännu ej erhållits.

Anordnade på grund af Kongl. Brevet den 16 December 1864.		Riksmünt.	
<i>År 1867.</i>			
Till folkskoleväsendets utveckling och förbättring i allmänhet för år 1866		13,897	21
<i>År 1868.</i>			
Till understöd för högre folkskolor, för år 1866	5,000: —		
Till folkskoleväsendets utveckling och förbättring i allmänhet:			
för år 1864	168: —		
,, „ 1865	1,769: —		
och „ „ 1866	42,471: 12.	44,408: 12.	
Till höjande af examinerade folkskolelärares löner utöfver 400 R:dr:			
för år 1865	250: —		
och „ „ 1866	3,519: —	3,769: —	
Till understöd åt sådana församlingar, som ej förmå till erforderligt belopp bekosta aföning åt sina folkskolelärare, för år 1866	270: —	53,447	12
Tillsammans R:dr		67,344	33

Stockholm den 1 December 1868.

P. Håkansson.